

felgyülemlett mondanivalójukat. Bizonytalan kézzel nyulnak ezek a művészek az új téma felé. Öntudatlanul is azon igyekeznek, hogy megszokott eszközeikkel és kipróbált módszerekkel közelítsék meg az új valóságot. A békeévek tájképfestője, kinek régebbi képein gyakran szerepeltek piroscesrepés házikók, ma üszkös romokat fest. A zsánerfestő aki néhány év előtt a gyümölcsfa árnyékában gondtalanul olvasó fiatal asszonyt festett, ma gyászban találná modelljét, aki gyermekét, férjét vagy testvérét siratja. A gyümölcsfákat pedig a tankok taposták el. Ha művész vagy, mutasd meg hát milyen nyomot hagy lelkedben a pusztulás képe. Más művészeket a fegyverre kelti nép hősköteményszerű harca készítésre. Az acélhítt harcosok hősöket kitermelő csatái, rohamai parancsolóan követelik művészetünköt a megörökítésüket a jövő nemzedékek számára. A festők és szobrászok ilyenirányú kísérletei azonban idáig még nem jártak eredménnyel. Miért? Egyrészt, mert a művészek közül, akik népükkel vállalva harcba keltek, sokan nem tértek vissza onnan. Mások akik ott jártak ugyan és közvetlen átélésük van, vagy olyanok, akik szélvédett helyen várták ki a küzdelem kimenetelét, nem rendelkeznek kellő kifejező eszközzel ahhoz, hogy a megvívott harc témáit feldolgozzák. Mit is jelent ez és mért van ez így? A polgári művészet, amelynek talajából a most élő művészek táplálkoznak téma tekintetében egy ugyan-

csak használhatatlan kelléktárat hagyott ránk. Mit kezdjünk most ezzel a nagy tömeg birsalmával, gitárral, lustán elterülő rózsaszínű női testtel, tarka keleti mintájú rongyokkal, levesestányérral és öszirózsával, kérdezik tanácstalanul a festők. A témák amelyeket a történelmi valóság állított, a művészek elé emberábrázolást kívánnak — figurális kompozíciót. A polgári művészetben az emberábrázolás a szolgaszerű, behizelgő arcképfestészetten kívül leggyakrabban rózsaszínű ködök, tovasuhanó árnyékemberek, fátyoltáncot járó balerina ábrázolásában merült ki.

A ma festészete vérezni, izzadni, szeretni és ütni tudó ember ábrázolását kívánja meg. A művészeti iskolák programja és a tehetséges művészek önképző munkája meghozzák majd a kívánt eredményt. Képben és szoborban kifejezésre jut majd az a nagy anyag, amelyet ma még tehetetlenül kerülgetnek a mesterek — kicsinyek és nagyok egyaránt.

Ma nincs festékanyag, vászon, gipsz, kő, bronz, műterem. De hisszük, hogy talán ugyanakkorra, amikor gazdasági sebeink annyira begyógyulnak, hogy az elsősegély és a szükségmegoldások után sor kerül az új tervek kivitelére; készen fognak már állni a képzőművészek, hogy igazi feladatukat teljesítsék: hogy ábrázolják, lerögzítsék népeink hősi harcát, győzelmét és boldog otthonának felépítését.

Boschán György

A DOLGOZÓ MAGYARSÁG ÚJ SZINHÁZA

Árnyéki Jugoszláviában a magyar tömegeknek nem volt állandó színházuk. Még megkezdeményezésre sem engedélyeztek — egyetlen tiszavirágéletű kísérletet leszámítva — állandó színházalapítást a reakciós államvezetők.

Egészen a nagy világháború kitöréséig csak a műkedvelői előadások révén jutott a magyar közönség színjátékszínházhoz. A műkedvelő társulatok azon-

ban többnyire a vidékies elmaradottsági egyletek vezetőségének szeszélyes és színműrodalmilag alacsony színvonalú kívánságaihoz alkalmazkodtak: és csak a vajdasági magyar kulturális élet gócpontjaiban, néhány városban, ahol igazi színművészek és színészekké érett, díjazott álműkedvelők működtek (elsősorban Szuboticán), tűzhettek néhanapján a színiátszásveze-

tők irodalmilag is értékes szindarabokat műsorra.

A megszállás éveit alalt a Magyarországból importált társulatokkal az itteni műkedvelő színjátszás nem bírta a versenyt és csendesen haldokolva tengődött. Legjobb vajdasági magyar színjátszó erőink vagy elhallgattak teljesen, vagy beálltak messzi vidékek vándortársulataiba és ott használták fel színjátszóit tapasztalataikat. Természetesen a színeszet közlegényeknek sorait szaporították elsősorban, mert a magyar színészkarai rendszer a sztárok tündöklésének világa volt és lemarták a vidéki kezdőket.

Most a népfelzabáló háború győzelmének eredményeképpen a vajdasági Magyar Népszínház megindítására is sor került azon jogegyenlőség alapján amelyet minden becsületesen építő nép élvez az új demokratikus Jugoszláviában. Az autonóm Vajdaság Népképviselőtény Elnöksége komoly anyagi segítséget nyújtott a Magyar Népszínház működésének megkezdéséhez. A Vajdasági Magyar Kulturszövetség pedig a színész-társulat összeállítására és a Népszínház tanácsokkal, utbaigazításokkal való ellátására érdekében színügyi bizottságot létesített. A társulat megszervezését a Népszínház

intézősége a színügyi bizottság javaslataival megegyezően intézte.

A vajdasági magyarság új színháza egyelőre nem élvezi az idősebb és gyakorlottabb színházemberek támogatását. Fialat erővel és a mai szellemnek megfelelő programmal kezdi meg működését. A színház intézősége mindent elkövet, hogy a legkorszerűbb népi és demokratikus szellemű színműveket szerezzze be. Az intézőség tisztában van azzal, hogy új feltörekedett dolgozó rétegek is fogják látogatni ezt az új szellemű színházat, s ezért klasszikuókat játszik majd azoknak a népi rétegeknek, akik eddig nem láthatták a színműirodalom régi remekeinek talán egyikét sem. A jugoszláv színműirodalom legjelesebbjeinek bemutatásával pedig az ittlő népek testi megértését fogja elősegíteni.

A fiatal együttes nagy tervvel és nagy reményekkel indul. Ma még több az akadály előtte, mint az ígérés sima ut, de vállalja a munkát. Ezt a lelkes munkát akkor koronázza majd tökéletes siker, ha nemcsak az együttes, de a magyar színházlátogató közönség is a legnagyobb lelkesedéssel és megértéssel támogatja munkáját.

Latak István

EGY SZÍNHÁZI BEMUTATÓRÓL

Eszteendő óta figyelve a magyar színjátszás vergődését, számtalanszor fölöttük a kérdését: meddig bolyong a színész, a rendező és a közönség a színpadi irodalom vadhajításai között; meddig fertőzi a délibábos, hazug romantika a nép lelkét s meddig tart még az az idő, amikor a kriminalisztikától, a nagyzásai hoborttól és a történe'emhamisítástól földuzzadt szenny irodalom uralja a színpadot. A kritika éles hangja ellenére az üzleti alapon berendezkedett színházi üzérkedők mindig a »közönség« kivánsága-

ira hivatkoztak, hogy az ő, tömött-zsebbü közönségüket kiszolgálják, továbbra is tartották, pénzzel és lepénzelt sajtóval védelmezték léha operettektől hemzsegő színházkulturájukat (?).

A háboru hamuja betemette ezt a megromlott és megrontott színházi életet. Az őszi évad küszöbén megnyílik új színházak már új szellemet hoztak: egészségesebbet, tartalmasabbat és kulturában, kövételmenyekben gazdagabb, mint a múlt repertoárjai. Nem az ócsó szórakoztatást, gond-